N^O^. 2. Donderdag 9 Januari 1919. 19de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7. DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Belangstelling voor Indië in Nederland.

—o—

De belangstelling voor Indië is hier gering en de kennis van Indische toestanden, eischen, wenschen, rechten, daarmee evenredig.

Dit is vaak verkondigd, maar men heeft het nog niet vaak genoeg gedaan of wellicht heeft men het niet zoo hard gedaan dat de stem overal is vernomen. Men tracht hierin den laatsten tijd wel eenige verbetering te brengen, maar men is in zijn pogen te bescheiden, te zwak, men werkt met onvoldoende middelen en men is te ouderwetsch. Men gaat niet met den tijd mee! De tijd vliegt vooruit tegenwoordig; ook in Nederland begint de Staatsmachine vlugger te loopen,...... maar in de werkmethode voor Indië heb ik het binnen dringen van *nieuwe* ideeën nog niet kunnen ontdekken.

Indië sukkelt aan gebrek aan geld en personeel. Dit is een oud, en voor hen, die het laatste tiental jaren met dat land hebben meegeleefd een overbekend feit. Tot mijn genoegen las ik dan ook in de N. R. Ct. van 20-12-'18 een telegram uit Weltevreden, dat de Volksraad in het bijzonder heeft aangetoond, dat voor alle soorten van hervormingen maatregelen tot verbetering mannen (en vrouwen. T.) noodig zijn. Er is een tekort aan geneesheeren, ingenieurs, rechterlijke ambtenaren, onderwijzers. Die mannen (en vrouwen! T.) zijn noodig om leiding te geven, de laboratoria, de scholen, de instituten, de hospitalen, de ateliers enz. te bezetten, waar de Indische jongelui moeten worden opgeleid tot a.s. leiders, tot onderwijzers, rechters, geneesheeren, hygiënisten, vroedvrouwen, verpleegsters, ingenieurs, technici enz. Ook om de vele werken te ontwerpen en uit te voeren, noodig voor verbetering der economische toestanden (havens, irrigatiewerken, fabrieken, sporen, trams, enz.)

Nu is het de vraag: hoe krijgt men die jongelui?

Men hoort vaak als een exioma verkondigen, dat Nederland te klein is om het materiaal te leveren, waarmee Indië op pooten kan worden gezet.

Ik heb die meening altijd tegengesproken, omdat ik er niet van overtuigd was. Het is mij natuurlijk wel bekend, dat het aanbod zeer onvoldoende is. Maar als ik dan als oud-zakenman zie, hoe het Nederlandsche volk wordt voorgelicht, vind ik dit zeer natuurlijk. Als een zakenman dat personeel noodig had, zou hij het heel anders en heel heel wat flinker doen. Hij zou ook in dezen de methoden toepassen, die zijn bedrijf groot hebben gemaakt, hij zou reclame maken. Hij zou de moderne commercieele reclame methode toepassen. Die methode is bezig tot een wetenschap uit te groeien. En daar zit hem m.i. juist hierin de kneep, dat men die wetenschap niet kent en zich ook niet de moeite geeft ze aan te leeren.

Er bestaat reeds heel wat literatuur over, maar die is in Nederlandsche regeeringsbureaux, zoo 't schijnt niet bekend. Dat is zeer, zeer jammer, want kende men die wetenschap wel, men zou 1e de kracht van publiciteit, propaganda, reclame, inlichting, voorlichting, hoe men 't ook noemen wil, leeren kennen.

2e. inzien, dat half werk, geen werk is, m.a.w. dat onvoldoende geld en moeite er aan besteed verloren geld, verloren moeite beteekenen;

3e. weten dat propaganda cumulatief werkt;

4e. inzien dat flinke bedragen dienen te worden beschikbaar gesteld, wil men spoedig — en daar gaat 't om! — zijn doel bereiken.

Er zou nog heel wat over te zeggen zijn, maar ik wil me beperken.

Juist was ik met het bovenstaande bezig, toen de post me mijn ,,pers uitknipsels", bracht.

Daaronder was er een, dat vooral mijn aandacht trok n.l. een beschouwing van den hoofdredacteur van het hier zeer veel gelezen ,,N. v. h. N.", een man, die studie van het onderwerp ,,reclame maken" heeft gemaakt. Het oordeel over de ,,arbeidsbeurs voor Indië" van een man, die hart voor Indië heeft is waardeerend, dat kan niet anders, het gaat mij net zoo. Maar de schrijver maakt een opmerking, die ik gaarne tot de mijne maak: ,,Als de arbeidsbeurs nu maar niet het juiste middel van publiceering n.l. *adverteeren* verwaarloost, dan kan zij o.i. veel succes hebben. En dan zou ik, die een twintig-jarige ervaring op dit punt heb er nog aan toe willen voegen: ,,goed adverteeren."

Want men meene niet, dat dit gemakkelijk is! dat elk, die goed een brief, een goed rapport kan opstellen, ook een suggestieve annonce kan maken! Dat is werk, dat geleerd moet zijn! Dat adverteeren heeft ten doel, niet uitsluitend de jongelui voor te lichten, maar vooral ook de papa's, de mama's, de opa's, de oma's, de ooms, de tante's, neefjes, nichtjes, buurmeisjes, vriendinnetjes, in één woord, al die menschen, die op de belangrijke zaak n.l. het verlaten van zijn eigen land, invloed uitoefenen. Men onderschatte dien invloed niet! In Indische centra als Den Haag, Breda enz. vermoedt men zoo weinig van het bestaan dier stille krachten, die het heele land doorwerken!

Het is een der allerbelangrijkste zaken, waar het om gaat en dit is de reden, waarom ik er de aandacht voor vraag. Men denkt in Indische kringen, als ik mij niet bedrieg, dat het *een* der vele problemen betreft, die in Indië om oplossing roepen; dat het echter een der zaken betreft, voor Indië van het *allerhoogste* belang ziet men, dunkt me niet goed in.

De belangstelling voor Indië is hier gering, zooals ik boven reeds opmerkte. Het is niet goed mogelijk deze bewering door cijfers te staven, maar ik wil toch een poging wagen.

Mijn vrouw had, om zich, met het oog op het stemrecht, dat zij vermoedelijk binnenkort zal ontvangen, aangeschaft: ,,Onze politieke partijen", beschreven door hare eigen vertegenwoordigers in 1918.

Men mag aannemen, dat die vertegenwoordigers hun best hebben gedaan om de meeningen, de stroomingen, de zienswijze van kiezers en vertegenwoordigers zoo juist mogelijk weer te geven. Het viel mijn vrouw op, dat ze zoo weinig over Indië schreven.

Ze heeft de moeite genomen de regels te tellen, resp. gewijd aan Nederland en aan Indië:

	Nederland	Indië
Roomsch-Kath. St.p.	818	6
Vrijz.-Democr.	833	0
S.D.A.P.	1067	0
S.D.P. (thans rev. part.)	1056	66
Chr. Hist. Unie	1593	6
Ant. Rev. Partij	921	71
Alg. Staatspartij	1103	46
Econom. Bond	1162	52
Liber. Unie	1525	14
Vrij Lib. Partij	1441	73
Samen	11519	334

Zoo men ziet, de cijfers zijn vrij aardig in overeenstemming met mijn opmerking.

Nu meene men niet, dat de vertegenwoordiger, die het minst kort van stof is geweest het meest zaakkundige opstel heeft geleverd. Persoonlijk beviel mij het best wat Dr. Kamerling van de Alg. Staatspartij te zeggen had, het best. Dit leek mij toe het meest zaakkundige artikeltje te zijn. Verwonderen doet het mij niet, want Dr. K. is een Indisch-man. Dit is van belang omdat men vaak de meening hoort verkondigen, dat ook een niet-Indischman zich wel kan inwerken in dergelijke vraagstukken en dat het daarom niet noodig is mannen (en of vrouwen) in de Kamer te brengen, die in het land zelf hebben gewerkt en gedacht.

Ligt in het bovenstaande niet een vingerwijziging

voor de lezeressen en lezers van dit Indisch blad in de kiesvereenigingen e.d. waarvan zij lid zijn of het zullen worden op te komen voor de belangen van het land waar zij vaak zoo lang gewoond en gewerkt hebben? ,,Ook de oud-Indischgasten gaan niet vrij uit'', zei laatst een lid uwer vereeniging. Deze opmerking is helaas maar al te waar! Met groot genoegen las ik dan ook in een verslag van de vergadering van de V.D.B., dat in die vergadering Mej. Perk en de Heer Boes — wellicht zijn er nog meerderen geweest — voor de belangen van Indië zijn opgekomen. Hulde! Meer zulke vrouwen en mannen aan het woord in Kiesvereenigingen e.d. Indië in het volle, heldere daglicht! Dan kan men de nooden, de behoeften van het land *zien!* Want daar gaat 't om: onbekendheid er mee houdt het Nederlandsche volk onverschillig. Het is niet de regeering, die apatisch is, niet wil, niet aanpakt, het is het Nederlandsche volk in *al* zijn geledingen: zie het lijstje hierboven!

H. F. TILLEMA.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

De industrie van Insulinde.

Al eenigen tijd wacht een artikel uit het ,,Soer. Hbl.'' onder bovenstaanden titel op vermelding. Daar het geen zaak van voorbijgaand, doch van voortdurend en steeds grooter wordend belang is, lijkt het ons wenschelijk alsnog de aandacht erop te vestigen.

De schrijver van het artikel, de heer J. N., gaat na aan de hand van de brochure van Jhr. J. L. van Reigersberg Versluys, getiteld: ,,Fabrieksnijverheid in Ned.-Indië'', dat de aanwas van Java's bevolking over 30 jaar 63 pCt. zal bedragen. Daar volgens Jhr. v. R. V. het te beplanten oppervlak van Java met een maximum van circa 70 pCt. te vermeerderen is, kunnen we dus theoretisch aannemen, dat Java over 30 jaar overbevolkt zal zijn.

Hulde brengend aan de heeren v. Kol en v. Reigersberg Versluys, die beiden meenen, dat alleen het gedeeltelijk omzetten van Java in een industriestaat uitkomst kan geven, zooals Japan ons leert, zou schr. toch de aandacht willen vestigen op de wenschelijkheid om rekening te houden met:

,,Eerstens: de persoonlijke gevoelens van den Javaan.

Ten tweede: de verschillen in karakter, aanleg, ontwikkeling en maximum hoeveelheid ontwikkelbare energie van Javaan en Japanner.

Ten derde: Welke de resultaten waren dezer industrieele ontwikkeling voor het Japansche volk en voor het individu in het bijzonder.''

Verder acht schr. het dringend noodig, grondig na te gaan, op welke wijze een plaats zou kunnen worden gevonden voor Java's overbevolking op de Buitenbezittingen.

Schr. is het in deze niet eens met Jhr. v. R. V., die deze mogelijkheid eenvoudig teniet doet door het argument, dat, omdat uitsluitend Java zich ontwikkelde als een gecultiveerd land, de andere eilanden daartoe niet geschikt zouden zijn. Terecht merkt schr. op, dat de mislukking van de emigratie naar de Lampongsche districten niets zegt dan dat overbevolking op Java nog niet aangebroken is, en dat de emigratie blijkbaar niet zoo ter hand genomen is als had moeten gebeuren.

Wat Java betreft, wijst schr. op Banjoewangie, waar iedere Javaansche emigrant een goed bestaan kan vinden, van welk rijk het thans onherbergzame schiereiland Blambangan een belangrijk deel uitmaakte.

Verder wijst de heer J. N. op de toeneming der bevolking in verband met het bestuur. En schr. meent in den invloed van vrede, orde en regelmaat en betrekkelijke welvaart, tengevolge van ons bestuur op Java een der factoren te zien, waardoor Java's bevolking in de laatste 100 jaar ongeveer verdriedubbeld is. Doch dan ligt het op den weg van het gouvernement, om in de toekomst de voeding en bestaanszekerheid van dit grooter aantal bewoners zoo goed mogelijk te verzekeren.

Dit kan geschieden door den landbouw tot een zoo hoog mogelijken trap van ontwikkeling op te voeren en door het in het leven roepen van een Inl. industrie. Komen de baten der suikerindustrie en der beide olie-industrieën in onvoldoende mate ten goede aan Insulinde, het is de taak van onze regeering een zoodanigen industrieelen toestand te scheppen, dat niet alleen de levensomstandigheden en de positie der arbeiders beter verzekerd worden, doch dat ook het groote profijt der industrie aan den Staat (hier het rijk Insulinde) ten goede komt.

Daarna vestigt schr. naar aanleiding van een bezoek aan een wolspinnerij te Osaka de aandacht op hetgeen Japan op industrieel gebied tot stand heeft gebracht, zoowel wat de aanschaffing van machines, den bouw der fabrieken als de verzorging der arbeiders aangaat. Toch is zijn oordeel over den toestand der laatste niet gunstig, en de meeste vrouwen, in de fabriek werkzaam, maakten dan ook een miserabelen indruk, vergeleken bij de doorsnee Japansche vrouw.

Wel geven fabrieken als bovengenoemde en de email-industrie een schitterend voorbeeld van hetgeen de Japansche nijverheid vermag, doch de loonen zijn over het algemeen zeer laag en de arbeidsprestaties der werklieden geringer dan die der arbeiders

FEUILLETON.

Reisimpressie's.

(Geschreven vóór den wapenstilstand.)

—o—

Hun, die gedurende dezen oorlog een- of meermalen de reis door Duitschland van Zwitserland naar Holland of omgekeerd gemaakt hebben, zullen twee dingen onvergetelijk zijn.

De eerste en overwegende is de gemilitariseerde indruk die het land, dat hij doorreist, maakt. De stations overvuld met soldaten die van het eene gevechtsfront naar het andere trekken, velen nog met den modder der loopgraven aan schoen en uniform, van top tot teen gewapend en met den ransel op den rug; het overheerschen der militaire uniform op de straten van Keulen, Frankfurt, Mainz etc. maken een geweldigen indruk, drukt als een bange droom.

Men voelt, dat er hier gestreden wordt op leven en dood, dat het mechanisme van den staat en de natie werkt onder hoogspanning, dat elke schroef van de reusachtige machinerie de maximale belasting draagt.

Kijk om u heen in de coupé en ge zult aanplakbiljetten zien waarin aangemaand wordt tot verzameling van vruchtenpitten, vruchtenschillen, sigaren- en cigaretteneindjes, gelezen kranten etc. Kortom, men kan geen zaken bedenken die men in neutrale landen gedachtenloos ergens wegslingert, of hier in Duitschland weet men er nog steeds iets nuttigs van te maken. Denk een beetje na, en tracht te vinden wat achter deze aanplakbiljetten steekt. Ik zie dan voor mij verrijzen het beeld der moderne laboratoria, waar de schranderste koppen onder de Duitsche chemici en technologen onvermoeid zoeken en zwoegen om den Ausdauer van het Duitsche vaderland te verhoogen. En men moet bewonderen, hoe ook de politieke sympathieën mogen zijn, de machtige geest die leeft in dit volk, om bij de gegeven isolatie aangewezen op zichzelf, uit den vaderlandschen bodem te halen wat menschenmogelijk te halen is.

Deze oorlog is voor Duitschland (deze gedachte dringt zich op) niet alleen een strijd die uitgevochten wordt op de slagvelden in Oosten en Westen, waar oorlogstaktiek en oorlogstechniek tot het uiterste wordt ontplooid, maar het Duitsche intellect heeft zich aaneengesloten om den heelen schat van de wetenschappelijke kennis aan de zaak van het vaderland te wijden. Maar dan vraagt men zich evenwel af, of deze inspanning niet zijn grenzen nadert.

Men ziet vrouwelijke conducteurs, vrouwelijke stationsbeambten, vrouwen in de fabrieken, vrouwen overal in de bedrijven waar tot nu toe slechts mannen bezig zijn geweest; als baanpersoneel ziet men vrouwen en jongens van 14 à 15 jaren.

Een zonderling effect hebben deze vrouwtjes in uniformen der spoorwegen. Onze oogen zijn gewend om een uniform gedragen te zien door een min of meer stevige mannenfiguur; maar hier allemaal kleine uniformdraagsters: het is of men een ander slag menschen ziet; menschen van een ander ras.

Nooit is het mij zoo opgevallen, dat de gemiddelde vrouwenlengte kleiner is dan de gemiddelde lengte van den man.

Het was op een warmen Augustusmiddag, dat ik in Zürich in den trein stapte om na een reis van 32 uren, alleen afgebroken op verschillende stations waar men moest overstappen, en aan de grensstations, den volgenden avond in Keulen aan te komen.

De gesprekken die men kan voeren of te hooren krijgt, zijn niet bijster interessant. Ieder neemt zich voor ieder in acht, en als er eens eentje loskomt, dan is het een collectie verwenschingen aan het adres van die ,,verdammten Engländern'', aan wie hij de schuld wijt, dat zijn heele ,,Wirtschaft kaput gegangen ist''. Af en toe, als er geen geglans van uniform in de nabijheid is, hoort men ook wel een anderen toon. Denkt ge dat wij vrienden hebben, betoonde een gemoedelijke Beier, in het heele buitenland worden wij gehaat, zelfs in Bulgarije en Hongarije. Stilte in de coupé; ik voelde, dat men tersluiks blikken naar mij wierp, met mijn geprononceerd uiterlijk van vreemdeling, en verdiepte mij daarom in de ,,Frankfurter Zeitung''.

in Amerika en Engeland. Zijn daar voor het bedienen van een zeker aantal spillen in een weverij gemiddeld 1 en 1.6 arbeider noodig, in Japan is dat aantal 5.

Daar het voor ons Gouvernement niet alleen de vraag is op welke wijze de industrie te ontwikkelen, maar bovendien, welke de resultaten der industrie zijn voor het individu en de gemeenschap, is een bestudeeren van de Japansche industrie voor ons Gouvernement in zooverre nuttig, dat het kan leeren, hoe men n i e t te werk moet gaan.

Schr. meent dan ook, na alles, wat hij in Japan gezien heeft, dat de groot-industrie het land in het algemeen wel vooruit gebracht heeft, doch dat de levensomstandigheden van de lagere standen niet verbeterd zijn.

Ten einde op Java uitbuiting der arbeidskrachten door het kapitalisme te voorkomen en tevens den kinderarbeid te beperken, zouden coöperatie en staatscontrôle noodig zijn. „De door het gouvernement te stichten fabrieken zullen zich waarschijnlijk in 5—20 jaar kunnen ontwikkelen tot zelfstandige rendabele bedrijven; gedurende dien tijd zullen in 't algemeen de inlanders nog niet zoo ver ontwikkeld zijn, dat uit hun midden een aantal gevonden kan worden, voldoende om deze bedrijven over te nemen en voor een geleidelijke ontwikkeling en uitbreiding zorg te dragen."

Teneinde mededinging met het buitenland mogelijk te maken, zal het noodig zijn de industrie te specialiseeren, geen krachten te versnipperen, doch grootere en meer-geperfectionneerde fabrieken te stichten, om deze geleidelijk in den vorm van vennootschappen aan den Inlander over te geven. Door uitkeering van winstaandeel en een spaarboekje moeten alle bij de fabriek betrokken of werkzame personen in staat gesteld worden aandeelhouder te worden.

Verder wenscht schr. reserveering van een zeker percentage der winst voor het centraal industriebureau voor het beginnen van nieuwe industrieën, het subsidieeren van bestaande, het nemen van proeven in een centraal-industrieel laboratorium, het verzorgen van den afzet in het buitenland door beroepsconsuls, enz. Uit de opbrengst dezer winsten zal verder de emigratie naar en de openlegging van de buitenbezittingen kunnen worden bekostigd, terwijl deze vorm van coöperatie en naamlooze vennootschap het mogelijk maakt, „dat Europeesche technische en commercieele leiders aan het hoofd blijven, wanneer in de inlandsche wereld de daartoe geschikte personen door e i g e n k r a c h t nog n i e t te voorschijn zijn gekomen."

Een groot gevaar voor de ontwikkeling der industrie acht schr. de salarieering van het meer ontwikkeld personeel, daar tegenover den lagen levensstandaard van den Inlander den veel hoogeren van den Europeaan staat in de tropen, waarom de salarissen van den laatste ook hooger dienen te zijn. Hierin schuilt het gevaar, dat de Inl. werkbazen, bedrijfsleiders, administratieve krachten een zelfde salaris zullen bedingen als hun Eur. collega's.

Een verstandige politiek zou het zijn, reeds nu de salarissen van jonge opzichters en machinisten, komende van de Ind. technische scholen, meer bescheiden te doen zijn dan nu het geval is.

En verder zou in nieuw op te richten industrieën belangrijk bezuinigd kunnen worden door voor de installatie en opleiding in den eersten tijd gebruik te maken van Japansche deskundigen.

Het is te hopen, dat het gouvernement een centraal industrieel laboratorium zal oprichten en daarnaast meerdere proeffabrieken.

„Doordat in deze koloniën het geld te gemakkelijk in de cultures verdiend wordt, zijn wij in de ontwikkeling van de industrieën, die in verschillende behoeften van land en volk moeten voorzien, achtergebleven bij andere landen, doch wij hebben bij dit nadeel het voordeel, dat thans nog de gelegenheid bestaat deze industrieën te scheppen tot voordeel van de werkelijke bevolking van Insulinde."

De Onderwijsraad.

In verschillende dagbladen — ook Europeesche — is met bevreemding kennisgenomen van het feit, dat van de vakvereenigingen in Indië, die door den directeur van O. en E. uitgenoodigd waren een afgevaardigde te zenden naar den onderwijsraad, het N. I. O. G., dat er steeds prat op gaat de belangen van het openbaar onderwijs in al zijn lagen te bevor-

---

De Beier liet zich niet afschrikken en wendde zich rechtstreeks tot mij: „Nietwaar, mijnheer. Ik heb toch gelijk? Hoe denkt men in Oost-Azië over ons?" Ik verontschuldigde mij met de opmerking, dat ik sinds jaren mijn vaderland heb verlaten en de berichten van huis zeer schaarsch zijn. „Für Gott und Vaterland!" schamperde hij nog een poos door: „Ach, es ist doch riesig nett: Unser Gott hat den Englischen Gott besugt". Aangezien ik onderstel, dat deze man Multatuli niet gelezen heeft, nam ik aan, dat het een origineele opmerking was. Het gesprek verstomde voorgoed, toen even na Wiesbaden een van die baronnentypen, die ergens op een kale rots kalmpjes vegeteeren op den roem en de roofzucht van hun voorvaderen, in den trein stapte. De Hochwohlgeborene zette zich in een hoek, plaatste zijn jachthond naast zich, keek het reisgezelschap kritisch en uit de hoogte aan en bestudeerde intensief de advertenties van een of andere sportkroniek.

De trein, die „schellzurg" heet, maar voor haast iedere halte stopte, zette zijn reis voort en wij zakten den Rijn af langs den bochtigen oever.

En ik kon niet nalaten terug te denken aan den tijd, zoowat zes jaar geleden, toen ik uit Indië komend op mijn reis naar Holland, ook op dit gedeelte van het Rijnland was. Wat had het mij toen getroffen, de bedrijvigheid op den Rijn van op- en afgaande stoomschepen en de vriendelijke, vroolijke landbevolking. Het was toen voorjaar! Wat een gelukkig volk is dit toch, meende ik toen. Thans keek ik nog langs het water; geen enkel vaartuig, dat ook maar het water van den kalm stroomenden Rijn rimpelde. Aan den oever geen vroolijke menschen die den trein nawuifden, aan de stations geen jongens die bloemen en vruchten verkochten. Wel overal: de uniform.

De tweede onvergeetlijkheid die een reiziger van deze dagen bij zal blijven, zijn de grensstations. Wie, die gedurende dezen oorlog van het land van Alpen en sneeuwbergen naar de lage landen aan de Noordzee gereisd heeft, zal de namen vergeten: Gottmadingen en Elten?

Zonderlinge associaties zullen deze later oproepen; associaties aan passen, visum, Flüssigheitenverbot, scherpe ondervragingen, ontkleeden in kleine kamertjes.

Men ziet weer die houten getimmerten waarin de militaire douane is gevestigd, en waarin men een waar doolhof doorloopen moet om eindelijk aan den anderen kant gevisiteerd en al er uit te komen.

In het bijzonder zal men zich herinneren de wachtkamer in Gottmadingen. Kijkt men een beetje rond, dan zal men op de wanden natuurlijk ook aanplakbiljetten zien van de Reichsregierung met een oproep om in te teekenen voor de zevende oorlogsleening met behartigingswaardige wenken, maar men zal er ook een legio aantal potloodkrabbels op den wand vinden van personen die eens in deze ruimte hebben moeten wachten.

Een zonderling inzicht geven ze ons van de psychologische constellatie der reizenden.

Welke zwaarmoedige revolutionaire socialist moet het bijvoorbeeld geweest zijn die deze woorden neergekrabbeld heeft:

Der Krieg ist für die Reichen,
Der Mittelstand muss weichen.
Die Armen sind die Leichen.

En verder met driftige krullen aan toegevoegd:

Wir kämpfen nicht für Deutschlands Ehre,
Wir kämpfen für Deutschlands Millionäre.

En wie is de wanhopige die zijn stemming op het ongeverfde hout heeft kunnen griffen in de woorden:

Jeder, der in diese Holle tritt,
Lasset alle Hoffnung fahren.

Wat zegt men van dit puntdichtje, dat aan kortheid niet te wenschen overlaat:

Gleicher Essen!
Der Krieg wäre längst vergessen.

Bijna de heele wand is met anti-oorlogs-aanteekeningen overdekt. Het komt mij alleen vreemd voor, hoe iemand gelegenheid weet te vinden iets neer te schrijven, terwijl doorloopend een soldaat ter bewaking zich in de wachtkamer bevindt.

Dr. RATU LANGIE.

(Wordt vervolgd.)

deren, zich onthouden heeft van het benoemen van een afgevaardigde.

In een der nummers van De School vonden we de redenen ontvouwd, die tot deze onthouding geleid hebben, welke moet opgevat worden als een protest tegen de samenstelling van dien raad, vooral wat aangaat den persoon van den gedelegeerde der regeering.

Volgens de toelichting op de begrooting zal de onderwijsraad „gevormd worden uit één of meer inspecteurs van iederen tak van algemeen vormend onderwijs, één of meer wetenschappelijk opvoedkundigen en geneeskundigen, eenige erkend gezag bezittende kenners van land en volk en een of meer vertegenwoordigers van vakvereenigingen, welke aldus gelegenheid zullen vinden in het college haar wenschen en inzichten op onderwijsgebied kenbaar te maken”.

De gedelegeerde, voor wien een bezoldiging van ƒ 550 's mnds. is uitgetrokken, die zijn volle kracht kan geven aan het komende werk, is de kern van den geheelen Raad, de spil, waar 't al zich om heen groepeert.

„Aan deze man” — aldus De School — „moeten zeer hoge eisen worden gesteld, eisen, door de Regering gekondenseerd in de woorden: „Wetenschappelik opvoedkundige”.

Het moet iemand zijn, die naast algemeene ontwikkeling en doorzicht een respektabele Indiese praktijk mee in de onderwijsraad brengt, die Indië en de Indiesche school kent en voor zover hij een bepaalde tak van onderwijs niet uit eigen ervaring kan beoordelen, instinktmatig begrijpt, waar het heen moet, waar mogelike fouten schuilen, welke de weg is ter verbetering”.

En heeft men nu onder de mannen en vrouwen van het middelbaar en lager onderwijs gezocht naar den geschiksten persoon?

Niet alzoo.

Als wetenschappelijk opvoedkundige schijnt aangewezen te zijn Dr. G. J. Nieuwenhuis, leeraar aan de K. W. III, gepousseerd door den vorigen Minister van Koloniën, die klaarblijkelijk een groot hervormer in hem zag.

Misschien voor lichamelijke opvoeding, openbare zwembassins, bokswedstrijden, of voor het Nederlandsche lied, maar zeer zeker niet voor het Indisch onderwijs, waarvan deze heer nog het a, b, c moet leeren.

Indien deze man, die het heele corps onderwijzers afmaakte in de stelling: „De gebrekkige opleiding heeft 'n groep nietsweters gekweekt”, de spil moet worden, waarom de onderwijsraad draait wenscht het Hoofdbestuur van het N. I. O. G. geen deel van den raad uit te maken. Vandaar dat door het H. B. een spoed-referendum is uitgeschreven om de leden uitspraak te laten doen, of ze de houding van het H. B. al dan niet goedkeuren.

Drie Lezingen-stelsel.

De hr. R. M. T. A. Koesoemo Oetoyo grondt zijn voorstel om in den Volksraad het drie-lezingen-stelsel in te voeren, zooals dat in het Engelsche Parlement bestaat, op de overweging, dat, waar dit stelsel wenschelijk is voor elke vergadering waar belangrijke besluiten genomen worden, dit temeer het geval is voor den Volksraad, waar de Inlandsche leden in het algemeen in ontwikkeling en ervaring van het parlementaire leven verre ten achter staan bij de meerderheid, dat zijn de Europeesche leden.

Daarbij komt nog, dat de Inl. leden de besprekingen in een vreemde taal moeten volgen en in die taal debatteeren ook. Daar de woorden der Nederlandsche taal, vooral als ze vlug worden uitgesproken, slechts langzaam tot hun brein doordringen en de inl. leden de draagwijdte van het gesprokene slechts zeer langzaam kunnen vatten, zou hun stem meer tot haar recht komen bij het Engelsche stelsel.

Hoofdzaak is, dat vooral de Inl. leden zoo min mogelijk door voorstellen worden overvallen, die achteraf blijken niet in 't belang van 't algemeen te zijn, of dat ze zich niet door welsprekendheid laten meeslepen.

Daarom stelt de heer Koesoemo Oetoyo voor om in het reglement van orde een art. 24a in te lasschen, luidende:

Waar over een belangrijk onderwerp moet worden gestemd, wordt eerst gestemd in eerste lezing, vervolgens in tweede lezing en ten slotte in derde lezing.

Tusschen de eerste en tweede stemming moet tenminste een tijdsverloop van 4 dagen liggen en tusschen de tweede en eindstemming een van tenminste drie dagen.

Op den dag der eindstemming wordt over het aan de orde zijnd onderwerp niet beraadslaagd.

In de laatste week der zitting kan de raad bepalen, dat van den regel wordt afgeweken.

Ingezonden.

De „Buitenbezittingen”.

Geachte Redactie,

Het zij mij vergund een enkel woord in het midden te brengen naar aanleiding van het ingezonden stuk van den journalist W. Lubberink in het „Kol. Weekblad” van 2 dezer. En wel speciaal naar aanleiding van de noot: „Wanneer verdwijnt dit hatelijke, onware woord „Buitenbezittingen” toch eindelijk eens?”

Het daarop volgende „Wij bezitten Indië niet” voor rekening van den inzender latend, teeken ik slechts het volgende aan:

De naam „Buitenbezittingen” duidt een gedeelte van Nederlandsch-Indië aan en wel het gedeelte, hetwelk buiten Java en Madoera is gelegen. Deze streken bedoelende, denkt werkelijk zoo goed als niemand aan het begrip „bezitting” als zoodanig, maar eenvoudig aan bepaalde streken van den Archipel. Deze naam heeft burgerrecht verkregen ruim 100 jaren geleden, toen langzamerhand de termen „buitenkantoren” of deftiger „buitencomptoiren” werden verdrongen. Wie intusschen de term „Buitenbezittingen” het eerste heeft gebruikt is vooralsnog een onuitgemaakte zaak. Trouwens dit is ook het geval met den eveneens historischen naam „Groote Oost”, waarmede men, in het algemeen gesproken, gewoon is den Oostelijken Archipel te betitelen. Het eenige verschil is, dat de uitdrukking „Buitenbezittingen” officieel is geworden, doch „Groote Oost” niet.

Ten bewijze, dat „Buitenbezittingen” niets meer wil zijn dan een bloote naamsaanduiding van bepaalde streken, zij bovendien gewezen op de benamingen Celebes en Onderhoorigheden, Timor en Onderhoorigheden, Riouw en Onderhoorigheden en Atjeh en Onderhoorigheden. De eilanden Celebes en Timor vormen geen staten, kunnen dus geen onderhoorigheden bezitten. De Sultanaten Atjeh en Riouw bestaan niet meer, waarmede de onderhoorigheden dier landschappen eveneens tot het verleden behooren. Niemand neemt er aanstoot aan en zij blijven evenals „Buitenbezittingen” in gebruik eenvoudig als historische herinneringen aan vroeger tijden.

Even min als de inheemsche bevolking van Ned.-Indië haar „compenie” in den ban heeft gedaan, zoo min zal in Europeeschen mond in afzienbaren tijd het „Buitenbezittingen” verdwijnen; het zijn woorden, waarop de geschiedenis haar stempel heeft gedrukt en die zich niet zullen laten verdringen; zelfs niet door een eventueel bevel van hooger hand.

Den Haag, 7 Januari 1919.

W. C. MULLER.

Kampongwee!

Naar aanleiding van de monster-annonce in 34 bladen van het echtpaar Tillema, die in de „Indische Kolonie” (waarmede ik bedoel de talrijke Hollanders, die door vroegere betrekking of door familie-of belangen-banden met Indië verbonden zijn) hevige deining veroorzaakte (het eigenlijke Nederlandsche volk, voorgelicht door de Nederlandsche pers, bleef er steenkoud onder!......), zij het mij vergund eenige opmerkingen te maken.

Mij heeft in die advertentie het meest getroffen de diep gevoelde ergernis van de stellers over de belangstelling in Indië hier in Holland! Onder hoogen druk opgesteld vloog uit de veiligheidsklep het verwijt aan ons, Hollanders, dat we zoo koud, zoo nuchter, zoo onaandoenlijk zijn!

Het is de schuld van het Hollandsche volk, dat er in Indië zooveel misstanden zijn!...... van dat koude, nuchtere, onaandoenlijke Hollandsche volk! En de brave, niets uitvoerende, bitterende oud-gasten, die het zoo goed met Indië meenen, hebben óók heel veel schuld!

Wanneer een Hollander in Holland, zijn eigen land, kritiek levert op een of anderen Hollandschen toestand, in het openbaar, in beschaafde bewoordingen en met het doel verbetering uit te lokken, dan wordt die kritiek besproken, goedgekeurd, genegeerd of...... afgekeurd en met argumenten bestreden. Hij krijgt van zijn omgeving te hooren: bravo, of: foei, of: onzin of: verkeerd, enz., enz., al naarmate de waarde van zijn kritiek en de mentaliteit van zijne hoorders. Kortom, hij wordt op voet van gelijkheid en gelijkwaardigheid „als Hollander” behandeld; aangenaam of onaangenaam, ronduit en zonder geheimzinnigheidjes.

Maar wanneer een Indonesiër of een Hollander, die zich in meerdere of mindere mate „Indiër” is gaan gevoelen, omdat hij land en volk heeft leeren kennen en waardeeren, in Holland kritiek uitoefent op Indische toestanden en op het Hollandsch-Indische beleid.... dan reageert de „Indische kolonie” in Holland daar bovendien nog op met verdachtmakingen en gefluisterde achterklap! Dan wordt een stemming van geprikkeldheid, wantrouwen en nijd gewekt, dan wordt niet meer afgekeurd en bestreden of genegeerd of goedgekeurd... maar dan wordt in het duister of in het openbaar (maar dan niet recht op den man af) gewerkt in een gedachtengang, die ik het best zou kunnen formuleeren met de woorden: „Ssssttt, da's gemeen, da's ophitsen, da's anti-Nederlandsch, da's „streberei”, die wil in 't gevlei komen en dergelijke liefelijkhedens!

Hoe komt dat?

Mijns inziens spruit zulks voort uit Westersche zelfoverschatting, geboren uit de verhouding „overheerscher-overheerschte”, die weer een rechtstreeksch gevolg is van een „niet-rechtmatig-verkregen-bezit.”

Elke kritiek op eigen — Hollandsch — beleid, geeft bij de Indische kolonie een gevoel, alsof een zakkenroller zijn beroep uitoefent; elke kritiek kwetst het Westersche superoriteitsgevoel; elke kritiek wordt gevreesd te zijn een afbreken van Hollandsch prestige. De Indische maatschappij is — aldus de psyche van de Indische kolonie in Holland — minderwaardig! Niet alleen „minder ontwikkeld”, maar in de diepste beteekenis van het woord „inferieur”. Zóó inferieur, dat de „Inlander” de al- of niet juistheid der kritiek niet kan beoordeelen; zóó minderwaardig, dat zelfs de „ontwikkelde” Inlander door juiste, maar vooral onjuiste kritiek wordt „opgehitst.”

Daarmede is tevens de band, die Indië aan Nederland verbindt, veroordeeld te zijn een weinig soliede! Te zijn een onvrijwillig bestaande band tusschen den „bezitter”, die tot elken prijs zijne „bezitting” wil behouden en grimmig te keer gaat tegen elken belager of vermeenden belager, en de „bezitting.”

Ziet nu, hoe de Indische kolonie op de advertentie van Tillema reageert!

Géén hulde aan dezen strijder en strijdster voor het nobele doel; géén erkenning van de onbaatzuchtigheid, die er toe dreef duizenden en duizenden guldens te besteden aan publiciteit in prachtwerken (Kromoblanda) en advertenties (Kampongwee).

Géén adhaesie of principieele bestrijding met argumenten...... maar achterklap, geheimzinnige mimiek en een enkele uitlating, doorspekt met verkapte beschuldigingen van ophitsen en opruien!

Maar begrijpt men dan niet, dat het „groote" Indië desondanks onweerstaanbaar voorwaarts gaat op het pad der bewustwording en ontwikkeling? Voelt men dan niet dat dit superioriteitsstandpunt de grootste hindernis is voor het leggen van den band van „vrijwillige saamhoorigheid", die door „Indië", door een zelfstandig en onafhankelijk Indië zoo gaarne gewenscht wordt met den historischen voogd „Nederland"?

Ziet, hoe een Soewardi — die door zijn „eigen" maatschappij blijkbaar wel voor vol wordt aangezien, getuige zijne verkiezing tot voorzitter van Insulinde! — in het vorige nummer reageerde op een ingezonden stukje van eene welmeenende Hollandsche vrouw, die echter, als behoorende tot de Indische kolonie, de bovengenoemde fouten maakte! Leest, hoe dergelijke uitingen telkens weer een beletsel vormen voor toenadering tusschen Indië en Nederland, voor samenwerking en voor een wederzijdsch begrijpen en waardeeren.

Ziet, hoe hij spreekt namens eenige vrienden, die tevergeefs om plaatsruimte in de groote bladen verzochten om beantwoording en tot uiting hunner grieven.

Ziet, hoe een Dahlan Abdoellah in de „Nieuwe Courant" van 31 December namens verscheidene landgenooten op precies dezelfde wijze reageerde op die „ophitsings-phrasen"!

Wij, Hollanders, hebben vroeger altijd loopen zuchten, op school, in Indië en hier, dat de „Inlander" zoo gesloten is, zoo geheimzinnig, zoo moeielijk te begrijpen, zoo achterdochtig, zoo dit en zoo dat!

Laten wij het thans waardeeren, dat de „Inlander" zich meer en meer openhartig gaat uiten, dat hij ons op voet van „gelijkwaardigheid" gegronde of ongegronde verwijten voor de voeten werpt, dat hij zich niet meer als „ons bezit" wenscht te zien beschouwd en behandeld. Laten wij het thans waardeeren, dat er ook Hollanders zijn, die op voet van gelijkwaardigheid den „Inlander" opmerkzaam maken op „zijne" en op „onze" fouten.

Bestrijdt, zoo ge het kunt en het noodig oordeelt, met argumenten. Bestrijdt desnoods heftig, verwijt desnoods onkunde, oppervlakkigheid, onjuistheid en dergelijke! Maakt onderscheid tusschen onbaatzuchtige bedoelingen en minderwaardige uitingen van „streberei" en valsche voorstellingen. Doet dat desnoods op de meest ruwe wijze.

Maar laat daarbij toch in elk geval schieten dat idee van rassensuperioriteit, die uitingen van „ssstt, da's anti-Nederlandsch, da's opruien", enz.

Want daarmede beleedigt gij den „Inlander" op een wijze, die een onuitwisbaren wrok bij hem achterlaat en een onoverkomelijk beletsel zal blijken te zijn voor datgene, wat en de Indische kolonie en Indië zoo gaarne zouden willen:

„Samenwerking tusschen Indonesië en Holland tot beider heil."

Nog één verzoek!

Laat men eens in naaste omgeving informeeren, wie de werken „Kromoblanda" indertijd heeft gelezen...... wie de advertentie Tillema niet alleen heeft opgemerkt, maar werkelijk **gelezen!**

Constateert, hoe de Nederlandsche pers dit nobel gebaar in zeven mistige talen doodzweeg, na er de advertentiekosten van te hebben opgestreken.

En wacht dan af, wat er nu in het belang van de hygiëne der Inlandsche bevolking voor groots door Nederland zal worden gedaan.

Als het waar is, dat elk volk de regeering heeft die het verdient...... als de onverschilligheid der Hollanders ten aanzien van een taak, waarop het tot in eeuwigheid trotsch zou kunnen zijn, zóó blijft als tot op heden...... dan vrees ik, dat het op dit gebied in Indië prutsen blijft!

En prutswerk is in deze geweldige tijden fataal.

H. J. VERMEER.

Suriname.

Een vriendelijke lezeres van het „*Koloniaal Weekblad*" vestigt onze aandacht op het Geheim Dagboek van den heer Johan Goerée d'Overflacquée in de *Haagsche Post* van 14 December. De dagboekschrijver heeft op een diner een Mijnheer Eduards uit de West ontmoet, die tot zijn verbazing den verkoop bepleitte van Suriname tot delging onzer staatsschuld.

De vriendelijke lezeres wilde weten of wij dien „Mijnheer Eduards" ook kennen. Ja, wij hebben hem meermalen ontmoet en telkens moeten erkennen dat hij een buitengewoon helderen kijk op de dingen heeft. Ook het verkoopen van Suriname hebben wij met hem besproken; hij bepleitte dien, of liever den afstand aan de Vereenigde Staten, omdat hij vast overtuigd is dat de Amerikanen — wier economische invloed in geheel West-Indië van jaar tot jaar toeneemt — in korten tijd Suriname tot een bloeiend gewest zouden maken, geenszins omdat hij onze staatsschuld met de koopsom wilde delgen. De heer Goerée d'Overflacquée, die den ganschen avond in terreur zat om zijn verloren hemdsknoopje, moet hem, wat dit betreft, misverstaan hebben.

Voor Nederland zou het een ramp zijn, als de Amerikanen zoo dwaas waren onze West voor zulk een aantal millioenen te koopen, dat daarmede onze crisisuitgaven gedekt konden worden en tevens de Zuiderzee gedempt. Ons volk kon dan weer inslapen en de fabrieken van Goudsche pijpen in bloei toenemen. Neen, zij, die, om oorlogswinst te behalen, de natie het vel over de ooren gehaald hebben, moeten opdokken. Er is geen enkele reden om te dulden dat A. rijk zou worden omdat B. en C. goedvinden elkaar dood te slaan.

Het doet dan ook onaangenaam aan, dat van de beste 100 antwoorden op de prijsvraag „*Wij moeten vooruit*", door de „*Haagsche Post*" uitgeschreven, 10 als een der middelen opgaven „*de West verkoopen*". Dat azen op de Amerikaansche millioenen is beschamend en het is bovendien onnoozel te gelooven, dat die gladde zakenmannen ons de honderden millioenen zouden toewerpen.

Van den anderen kant is het verblijdend, dat het antwoord welk den hoofdprijs heeft verkregen (ingezonden door den heer J. Vreedenburgh, te 's-Hage, zie de „*Haagsche Post*" van 4 Januari) als een der middelen aangeeft: „Bevordering der ontwikkeling van Suriname met alle beschikbare middelen."

Die ontwikkeling verwachten wij — meermalen hebben wij dat hier betoogd — van den ondernemingsgeest der Nederlanders, meer nog dan van regeeringsmaatregelen. Daarom wachten wij met ongeduld op de studiereis van den heer *Kasteleyn*.

* * *

De misère van de wachtenden voor het kantoor van den Rijksbetaalmeester in den Haag heeft ook de aandacht getrokken van *Postiljon*, die wekelijks in de „*Haagsche Post*" een duit in 't zakje werpt. In het nummer van 4 Januari wijdt hij een gedicht aan de „*Rijks-afslachting*", die daar in practijk gebracht wordt.

......„Want een niet klein percentage
Van wie komen om hun gage,
Om hun toeslag of pensioen,
Kan dit later niet meer doen,
Om den heel gewonen reden,
Dat zij sinds zijn overleden
Aan de kwalen, opgedaan
Bij het in de file staan.
Welk een zorg van hooger hand
Voor de schatkist van ons land!"

* * *

„*De Telegraaf*" van 4 Januari — tweede Avondblad — wijdt een gedocumenteerd artikel aan „*de economische positie van Suriname*".

„Het overzicht — aldus het blad — van de economische positie van Suriname gedurende het jaar 1917, dat wij hebben samengesteld uit Nederlandsche en buitenlandsche gegevens, toont ons duidelijk aan, hoe gedurende het tijdperk van oorlog ons handelsverkeer met onze West-Indische koloniën tot een minimum gereduceerd werd, zijnde in hoofdzaak een gevolg van de duikbootanarchie, die gedurende de laatste twee jaren de zeeën onveilig maakte en hoe de buitenlandsche handel van Suriname zich naar de Vereenigde Staten verplaatst heeft."

......„Een treffend beeld van die evolutie geeft een Engelsche statistiek, waaraan wij onderstaande gegevens ontleenen.

De invoer van de Vereenigde Staten in Suriname beliep volgens deze gegevens in het jaar 1914 pl.m. 133.938 en over 1917 322.263 pd. st., zijnde een vermeerdering van 188.325 pd. st. Deze toeneming is nog 54.387 pd. st. hooger dan de totale invoer van de Vereenigde Staten over 1914.

De invoer van Nederland bedroeg volgens dezelfde bron in 1914 pl.m. 294.262, tegen slechts 52.731 pd. st. in 1917, of een vermindering van 241.531 pd.st.

Ook de invoer uit Britsche gewesten is gedurende de oorlogsperiode aanmerkelijk gestegen, namelijk van 77.250 pd.st. in 1914 tot 250.143 pd. st. in 1917.

De uitvoerhandel toont vrijwel hetzelfde beeld. Naar de Vereenigde Staten werd in 1914 uitgevoerd tot een waarde van 258.378 pd. st., welke waarde gestegen was in 1917 tot 432.979 pd. st., zijnde een vermeerdering van 174.801 pd. st.

De uitvoer naar Nederland daalde in die periode van 136.996 pd. st. tot 58.135 pd. st., zijnde een vermindering van 78.861 pd. st.

De toename in den uitvoer naar de Britsche gewesten is niet zoo groot als de invoer en bedroeg slechts 73.258 pd. st."

* * *

Bij den penningmeester van het centraal comité der Protest. Vereeniging tot verpleging van lepralijders in Suriname is van een onbekende een gift van *f* 700 ingekomen.

* * *

Blijkens van den gouverneur van Suriname ontvangen telegrafisch bericht, is het stoomschip Karimata op 25 December j.l. in de kolonie aangekomen met Javaansche landarbeiders. Deze verkeerden in uitstekenden toestand.

Curaçao.

Spaansche griep.

De „Amigoe" van 16 Nov. schrijft hierover:

„Al vier weken lang heerscht deze ziekte nu op

ons eiland en wij kunnen nog niet kortweg zeggen: ,,ze neemt af''. De een beweert het en wijst op het geringer aantal gesloten huizen, op de grootere bedrijvigheid, de ander ontkent het met de aanduiding, dat geregeld nieuwe patiënten naar het St. Elisabethsgasthuis worden gebracht.

Naar wij vernamen, slinkt het aantal in de stad, doch neemt in de buitendistricten toe.

Dezelfde verschijnselen, die zich bij de vijf Curaçaoënaars aan boord van de ,,Nieuw-Amsterdam'' hebben voorgedaan, n.l. bloed opgeven, hebben thans ook hier plaats, gelukkig nog slechts bij enkele patiënten.

De scholen, die na twee weken sluiting weer werden geopend, moesten, bij gebrek aan ,,quorum'' van de zijde der scholieren, weer gesloten worden.

In de Fraterscholen te Pietermaai waren er slechts ± 15 van de 300, in de Vincentiusschool te Otrabanda 2, 4, 5, 8 in klassen van 50 jongens. De scholen van het St. Martinusgesticht bevatten er resp. 30 van de 200 en 40 van de 300.

Ook op Aruba heerschte de ziekte heel erg. De arme bevolking van Curaçao heeft 't dus wèl hard te verantwoorden. Gelukkig lezen wij, dat naast de vele stille weldoeners der armen en de stoffelijke hulp, door de geestelijken in de noodlijdende huisgezinnen gebracht, zich ook een comité heeft gevormd, bestaande uit de heeren Dr. N. Waterman, E. S. Lansberg, C. S. Gorsira J. P. Ez. en Edwin Senior, die een beroep doen op de hulpvaardigheid der gegoede bevolking, om ten dienste van zieken, die zulks behoeven, versterkende middelen te verstrekken. Deze worden dan op voorschrift van den dokter op bepaalde punten afgehaald.

Hetzelfde blad van 23 Nov. j.l. meldt:

,,Bijna vijf weken heeft Koning Griep zijn scepter gezwaaid over het eiland. Thans kunnen wij tot ons genoegen mededeelen, dat ons gisteren van officiëele zijde bericht werd, dat de Influenza-epidemie als nagenoeg tot stilstand kan worden beschouwd.

Wel zijn er nog lijders onder behandeling, vooral ook aan complicaties van deze ziekte en ook deze toestand zal, naar verwacht mag worden, betrekkelijk spoedig verbeteren.

Wij wenschen den volijverigen geneeskundigen dienst van harte geluk met dit succes. Zoo'n vijand, die zich met Pruisische annexatielust overal vastzet, te overwinnen, is mannenwerk.

Als er iets gebleken is in dezen tijd, dan is het wel dit, dat een dokter voor het derde district in zulke omstandigheden absoluut geen weelde is. De ziekte hunner collega's gaven den doktoren haast te veel werk in handen.

Wat nu de gestorven slachtoffers aangaat, het is wèl geweest. Van 24 Oct.—6 Nov. zijn er 46, van 6—13 Nov. 32, van 13—20 Nov. 22 menschen overleden alleen in het stadsdistrict. De ,,kabouter'' heeft ze bijna allen op zijn rekening.

De scholen, die j.l. Maandag weer geopend werden, waren toch nog maar matig bezet, o. a. kwam in die van het St. Martinusgesticht ongeveer een derde der schooljeugd op.

Ook de Fratersscholen te Otrabanda en die van Fraters en Zusters te Pietermaai haalden geen flink getal.

In de buitendistricten, waar de scholen j.l. Maandag door den Inspecteur v. h. R. K. Bijz. Onderwijs zijn gesloten en ook de volgende week niet zullen worden geopend, was de toestand in het begin dezer week nog anders dan in de stad. In het 1e en 2e nam de ziekte reeds af, in het 3e. 4e en 5e kwamen er nog geregeld nieuwe gevallen bij. Ook hier is thans gelukkig een stilstand ingetreden.

Het aantal dooden op S. Rosa bedroeg 14, op S. Marie 22; Barber verloor zes menschen, waarvan 5 in hun volle levenskracht. Westpunt telde ongeveer 100 zieken en gelukkig nog geen enkel sterfgeval; daar was de toestand reeds veel beter dan voor een dag of tien.

Wanneer wij nu nog een kleine vraag mochten stellen aan de pas ingestelde commissie van Dr. Waterman, dan is het deze: Bestaat er in de buitendistricten ook gelegenheid voor de zieken om op een bewijs van den dokter versterkende middelen te verkrijgen bij bepaalde adressen gelijk hier in de stad? In dezen tijd kan men toch niet verlangen, dat deze middelen in de stad worden gehaald. Of zoo daar geen depôt is aangewezen, worden er dan soms van tijd tot tijd voorraden heengebracht? Flesschen, remedies en poeders zijn er door den Gezondheidsdienst in voldoende aantal heengezonden.

Ook zouden wij het Bestuur van het Ondersteuningsfonds v. h. A. N. V. willen verzoeken, nog eens in den zak te willen tasten; er heerscht op sommige plaatsen groote armoede en de gelden, waarover het fonds beschikt, komen nooit beter tot hun recht en beantwoorden nimmer volmaakter aan hun doel dan juist in deze tijden van algemeenen nood.''

Drukkere Scheepvaart.

Volgens de Curaçaosche bladen zou men denken, dat het einde van den oorlog in de scheepvaart et bemerken is. 20 Nov. j.l. kwam de Spaansche boot ,,Legazpi'' de haven van Willemstad binnen en gingen de ,,Zulia'' en de ,,Merida'' uit; daarna drie steamers, de ,,Maracaibo'', de ,,S. Christiania'' en de ,,Guarico'' en verwacht men de ,,Philadelphia''.

Ook onder de zeilschepen is er meer vertier. Was het de vorige weken slap waaraan windstilte en misschien ook de Spaansche griep schuld hadden nu ligt de loods-motorboot haast niet vastgemeerd en heeft de eenige actief optredende loods de handen vol. Kwamen er den 6en, 7en, 9en en 13en November geen, op den 15en en 17en werden er vijf goletten binnengesleept.

Liefdadigheid.

Een 50-tal ingezetenen der Kolonie hebben de som van ƒ 122 bijeengebracht, die zij zullen afdragen aan het Belgische Weezenfonds in Den Haag.

Mordy S. L. Maduro.

De kabel bracht einde Nov. j.l. uit Curaçao het droevige bericht, dat de geachte ingezetene der kolonie, de heer Mordy S. L. Maduro, op zijn reis naar hier aan boord van de ,,Philadelphia'' is gestorven.

Lange jaren oefende de overledene het gewichtig ambt uit van President van den Kolonialen Raad, was voorzitter van de Schoolcommissie en lid van verschillende corporaties. Op het gebied van weldadigheid had zijn naam een goeden klank. In den heer Maduro gaat dan ook iemand heen, wiens gemis aldaar terdege zal gevoeld worden.

Officiëele berichten.

De heer J. A. Gravestein is voor den tijd van twee jaren benoemd tot rechter-commissaris, belast met de instructie van strafzaken bij den Raad van Justitie op St. Martin N. G.

Ter voorziening in de vacature, ontstaan door het overlijden van den heer J. J. Wathey, is tot lid van den Voogdijraad op St. Martin N. G. benoemd de heer O. L. van Romont.

Aan Mej. A. J. Dussel, onderwijzeres 3de klasse aan de Wilhelminaschool alhier, is op haar verzoek eervol ontslag uit 'slands dienst verleend.

Aan Mej. Maud Hassell, hulponderwijzeres eerste klasse aan de openbare school te Windwardside op Saba, is tot herstel van gezondheid drie maanden verlof verleend, en Mej. Olive Johnson is tijdelijk werkzaam gesteld als kweekelinge aan die school.

Aan den eersten kommies tweede klasse op Aruba F. H. van Dinter is om gewichtige redenen veertien dagen verlof naar Curaçao verleend.

De districtmeester van het 4e district op Bonaire L. F. S. van der Dijs is in activiteit hersteld.

Aan den boschwachter op Bonaire Jan Gerarda is tot verder herstel van gezondheid veertien dagen verlofverlenging verleend.

Aan den gouvernements-geneeskundige van Bonaire J. Samson is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

De fuselier J. J. Deiss is tijdelijk werkzaam gesteld als agent van politie tweede klasse.

Aan den onderwijzer tweede klasse aan de Hendrikschool alhier S. van de Vrede is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Aan den boschwachter tweede klasse op Bonaire L. P. Hart, tijd. belast met de betrekking van hulpopzichter bij den vuurtoren te Boca Spelonk aldaar, is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend, en Vesivius Adoptie is tijdelijk belast met de betrekking van hulpopzichter bij genoemden toren.

Mej. J. C. Statius Muller, in het bezit eener akte als onderwijzeres derde klasse, is voor het tijdvak tot de kerstvacantie in December a.s. werkzaam gesteld aan de Wilhelminaschool alhier.

De officier van gezondheid der tweede klasse bij het garnizoen alhier M. C. Henriquez, arts, is tijdelijk gedetacheerd naar Bonaire tot het verleenen van geneeskundige hulp aldaar.

Aan den inspecteur van het onderwijs H. Meerdink is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Aan den tijdelijk agent van politie tweede klasse A. M. Hart is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

De agent van politie eerste klasse J. B. de Lauw is teruggesteld tot agent van politie tweede klasse.

Blijkens ontvangen kennisgeving van Z. E. den Minister van Koloniën is bij koninklijk besluit van 13 Sept. 1918, No. 59, de heer L. Côte erkend en toegelaten als Consul-Generaal van Frankrijk te Rotterdam, o. m. voor de Nederlandsche Antillen.

Met de Spaansche boot arriveerde te Willemstad de nieuwbenoemde Colombiaansche consul, de heer A. Mallarino.

WAT DE INLANDER ZEGT.

,,Liefrinck-Koorts''. De *Bintang Soerabajà* maakt melding van het volgende schrijven uit Menado: ,,De inspectie van den regeeringscommissaris, den heer Liefrinck, in de eigenlijke Minahasa is afgeloopen. Z.H.Ed.G. is ook reeds te Gorontalo geweest en na van daar even Menado te hebben aangedaan, teneinde den assistent-resident van Menado, onder wien

ook de Sangir- en Talaut-einlanden ressorteeren, af te halen, is het gezelschap, te weten de regeeringscommissaris met diens secretaris, de resident en de assistent resident, naar Taroena, de hoofdplaats van bovengenoemide Sangireilanden vertrokken. Ook de Lieferinck-koorts heeft uitgewoed. Ter informatie van hen, die niet weten, wat dat voor een ziekte is, diene, dat door de bestuursambtenaren in dit gewest daarmede de zenuwachtige spanning, waarin zij gedurende maanden verkeerd hebben, werd aangeduid. Wat de inspectie heeft opgeleverd, is natuurlijk nog niet bekend. Wel gaat het praatje, dat de resident en de controleur van Menado reeds de volgende maand (d.i. October) het gewest uitgaan. Of hier echter niet als een uitgemaakte zaak wordt verteld, wat algemeen gewenscht wordt, zal de tijd moeten leeren. Toch zijn dergelijke praatjes typeerend voor de populariteit van de betrokkenen. Want dit is een feit, bemind zijn hier noch het hoogste bestuurshoofd, noch de kontroleur kota. En dit is geen wonder. Zooals ik (de inzender) vroeger reeds schreef, voeling met de bevolking heeft de resident niet. Wat de Inlandsche hoofden en ondergeschikte bestuursambtenaren niet wenschelijk achten voor 's resident wetenschap, komt hem niet ter oore. Omgekeerd wordt aan Z.H.Ed.G.'s bevelen die uitlegging gegeven, welke in de kraam dier Inlandsche hoofden en bestuursambtenaren te pas komt. Wat den controleur kota betreft, over diens rechtspraak, in zijn functie van magistraat, is men allerminst te spreken, zoo min als over zijn wijze van belastingaanslag. Dat tot dit misnoegen aanleiding bestaat, mag geconcludeerd worden uit het verzoek van het Minahassasche volksraadslid om een rechtspraak door deskundigen voor de Minahasa en de ongeldigverklaring van 's kontroleurs belastingaanslag in den aanvang van 1918, welke eenigen tijd na dien opnieuw plaats had. En al heeft dan ook de heer Liefrinck, door te Menado in het hotel en niet bij den resident te logeeren, getracht te coupeeren, dat de bevolking bang zou zijn, haar grieven bloot te leggen, de Inlandsche hoofden zullen wel gezorgd hebben, dat er geen klachten werden ingebracht welke hen of de bestuursambtenaren al te zeer dupeerden. Bovendien was op de tournees in het binnenland steeds het geheel rechtstreeksche bestuurskorps van de te inspecteeren streek aanwezig, zoodat eventueele klagers bekend waren. En daar nu de kleine man heel goed weet, wat hem te wachten staat na het inbrengen van een reclame, als dit bij de hoofden bekend is, zullen hierdoor velen weerhouden zijn, hun grieven in te brengen. Het is een feit, dat maanden en maanden vóór de komst van den heer Liefrinck geconfereerd en geinstrueerd is, wat ik (de schrijver) u in een mijner vroegere correspondenties reeds meldde. Intusschen, iets goeds zal de inspectie beslist uitwerken, al zou er alleen maar paal en perk door gesteld zijn aan den willekeur bij den belastingaanslag. Want tallooze Inlanders, die daarvoor nog niet in de termen vielen, als zijnde te jong, werd eenvoudig belasting opgelegd. Voor eventueele reclame tegen dien aanslag konden zij zich tot den Hoekoemtoewa wenden, doch waren dan juist bij den duivel te biecht, daar de Hoekoemtoewa, doordat deze een zeker percentage van de belasting krijgt, maar al te graag ziet, dat de lui in de belasting worden aangeslagen. Bovendien is iedere belastingbetaler heerendienstplichtig en dit geeft den Hoekoemtoewa weer profijt, doordat een heerendienstplichtige zoogenaamde pinontol- en sawahdiensten moet verrichten voor den Hoekoemtoewa, welke verplichte arbeid in den regel in geld wordt omgezet.

Gelijk men ziet, aanleiding tot geknoei in overvloed. Het is opmerkelijk, dat men hier in den belastingaanslag voor den Inlander zoo fel en voor den Europeaan zoo laks is. Er zijn hier verscheiden Europeanen sedert maanden gevestigd, die nog geen belastingopgave indienden en daartoe ook geen aansporing ontvingen, terwijl anderen, die reeds maanden geleden zulks deden, tot heden nog niet aangeslagen werden. Waar deze achterstand een gevolg van is, is ons een raadsel, want men valt hier over de bestuursambtenarén en hun personeel. Wij — alzoo de schrijver — gelooven, dat indien Menado niet zoo een reusachtig aantal ambtenaren had, de plaats niet eens in de termen zou vallen voor een Europeesche school. Nu is er meer dan één."

Bezitrecht. De *Neratja* maakt melding van een eigenaardige en ingewikkelde bezitsrechtskwestie te Paeh Kambar, afdeeling Priaman (Sumatra's Westkust) voorgevallen. Bij *Hadji Manderang* werd, wegens het niet betalen van een acceptatie, beslag gelegd op een stuk grond, met klappers beplant. *Si Bangoen* kwam daar tegen op, op grond, dat die klappertuin *poesaka*grond was. Het protest werd door den Raad van Justitie afgewezen en zoo werd de tuin verkocht. Maar terwijl de koopprijs werd voldaan, werd de kooper niet in het bezit gesteld van den grond, omdat Si Bangoen zich inmiddels tot den Landraad van Priaman had gewend, die besliste, dat de grond als poesaka van hem en Hadji Manderang beschouwd moest worden. De kooper ontving tot heden den betaalden koopprijs niet terug. Een request tot de Regeering gericht bleef zonder antwoord. Nu wordt beweerd, dat Si Bangoen den grond verkoopen wil, omdat hij de kosten van den advocaat ad *f* 2000 niet betalen kan. Gevraagd wordt, wat er gebeuren zal? De Regeering mag toch niet dulden — alzoo de schrijver — dat aan haar onderdanen een dergelijk onrecht wordt aangedaan.

Een landbouw-blad. Dezelfde courant bespreekt de verschijning van het maandblad: „*Minangkabau*" onder redactie van *Baginda Djamaloedin*, landbouwkundige met einddiploma der Hoogere Landbouwschool te Wageningen en mejufrouw *Fatimah Rasad*, ten doel hebbende voorlichting te verstrekken op landbouwkundig gebied.

Batak-Congres. De *Sinar Sumatra* deelt het een en ander mede aangaande het Batak-Congres, dat drie dagen geduurd heeft en voorgezeten werd door den Christen Batak Manulang, die Engelsch onderwijs te Singapore genoten heeft en daarna hulponderwijzer te Buitenzorg geweest is aan een school, door een Amerikaansche vereeniging opgericht. Op dit congres werd o.a. gesproken over het streven van de kapitalisten om zich meester te maken van de gronden in de Bataklanden. Overwogen werd om den Gouverneur-Generaal te verzoeken geen gronden aan het kapitaal beschikbaar te stellen. Verschillende lezingen werden gehouden, voornamelijk met de strekking er naar te streven slechts goederen en produkten van Batakschen herkomst te gebruiken en zelf de voor de Bataks benoodigde verbruiksartikelen aan te maken.

Sarekat Sumatra. In de *Neratja* is opgenomen een telegrafisch bericht uit Padang, waarin melding wordt gemaakt van een aldaar door *Abdoel Moeis* gehouden groote vergadering, waarbij drie en dertig vereenigingen vertegenwoordigd waren en waarin ten slotte besloten werd één groote vereeniging op te richten de „*Sarekat Sumatra*" met een hoofdbestuur; dat te Batavia gevestigd zal zijn.

Sarekat Menangkabau. Ook wordt in hetzelfde blad melding gemaakt van de oprichting te Priaman (Sumatra's Westkust) van de vereeniging „*Sarekat Menangkabau*" met het doel den band tusschen de volkshoofden en de bevolking van Menangkabau in de onderafdeeling Priaman te versterken. Tot bereiking van dit doel worden de volgende punten in het program aangeduid: 1e. Verspreiding van de voor de Bataksche bevolking benoodigde kundigheden zoowel mondeling als schriftelijk en door voorbeelden; 2e. Aanleggen van sawahs en tuinen, oprichten van leer- en vakscholen, enz.; 3e. Zich aanschaffen van verschillende gereedschappen en andere goederen om het doel te bereiken; 4e. Raad en voorlichting verstrekken bij de verkiezingen van hoofden in onderafdeeling Priaman; 5e. Beslissingen doen en tot overeenstemming brengen bij geschillen onder de leden der vereeniging; 6e. Aansluiting zoeken bij andere vereenigingen, die hetzelfde doel beoogen; 7e. Het noodige verrichten om de wenschen en besluiten bij de bevoegde autoriteiten voor te brengen.

Om te voorkomen, dat de ambtenaren en beambten naar willekeur handelen, dienen steeds stemmen op te gaan bij het plegen van onbehoorlijke handelingen dier ambtelijke personen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Beschaving. Om te beginnen moet ik u er aan herinneren, zegt een inzender in de *Perniagan*, dat wij in de 20e eeuw leven, waarin de beschaving met den dag vorderingen maakt. Beschaving, zooals de Westerling die als ideaal stelt — afschaffing van menscheneten, van Inl. „lijkverbranding", van onmenschelijke rechtspleging enz. Waarbij dus de zeden en gebruiken der volkeren op hoogen peil worden gebracht. Nog lang niet zijn alle menschen gelijk, gelukkig niet! De wereld zou al bar egaal wezen. Men spreekt er thans over, dat de Westersche beschaving eigenlijk niet veel waardeering verdient, waar zij immers tot angstige excessen als den grooten oorlog leidt. Maar daar wil ik het niet over hebben. Neen ik moest denken aan de beschaving, naar aanleiding van een gesprek, dat ik met een cultuur geemployeerde had, die zeer onlangs de Vorstenlanden den rug toedraaide en mij vertelde van de schrille wanverhoudingen, die in het ondernemingsleven nog heerschen, en waar ook de *hormat* gediend wordt. Een staaltje daarvan mag ik u niet onthouden. 't Is waar gebeurd, al kon ik het eerst niet gelooven, juist wijl ik er aan dacht, dat wij in het jaar 1918 zijn. Welnu dan. De employé werd bij zijn baas geroepen, nadat de superintendent der onderneming, die inspectie had gehouden, zijn hielen gelicht had. En de beheerder gaf zijn ondergeschikte een geweldig standje, wijl deze zich verstout had, *voor den superintendent zijn hoed dieper af te nemen dan hij gewoonlijk voor zijn administrateur* — gezegden baas — *deed!* Diep onder den indruk van deze repri-

mande meende de employé schuchter te mogen opmerken, dat als hij stroop wilde smeren, hij het in de eerste plaats bij zijn onmiddellijke chef zou doen en niet bij den superintendent! Overigens beloofde hij beterschap.

Moham. Feestdagen. De onlangs getroffen maatregel, waarbij bepaald werd, dat Gouvernementsdienaren van niet-Europeeschen landaard, in de gelegenheid gesteld moesten worden, de Mohamedaansche feestdagen te vieren, schijnt in het leger nog al wat voeten in de aarde gehad te hebben, — zoo vernam de *Bintang Soerabaja*. Althans er is van de zijde van het legerbestuur nogmaals de aandacht op gevestigd. In het desbetreffend schrijven wordt tevens opgemerkt, dat de verschillende afdeelingskommandanten op Java hunne onderhebbende plaatselijke en garnizoenskommandanten hebben op te dragen, dat door dezen een regeling behoort te worden getroffen zoodanig, dat de militaire en burgerlijke beambten, die den Mohamedaanschen godsdienst belijden, op die dagen zullen worden vrijgesteld van hun diensten. Hierbij is gelijk bepaald — en wij, alzoo de schrijver, vermoeden, dat hierin wel het motief der obstructie gelegen zal hebben — dat deze personen daartoe dienen te worden vervangen door militairen, die bedoelden godsdienst *niet* belijden, terwijl tevens aan laatstbedoelden de gelegenheid behoort te worden gegeven, gedurende een dag samen te werken met de oppassers, die zij moeten vervangen. Nog wordt er op gewezen, dat het aanbeveling verdient, steeds zooveel mogelijk voor de vervanging dezelfde militairen aan te wijzen.

Politieke Inlichtingendienst. Naar aanleiding van het bezoek van den heer Muurling, chef van den politieken inlichtingen-dienst te Semarang, wordt door de *Perniagan* opgemerkt, dat dit ten doel had een onderzoek in te stellen naar de oorzaken der ongeregeldheden, aldaar, o.a. de werkstakingen. Het was noodig om de noodige bewijzen tegen Sneevliet te verkrijgen, die het land moest worden uitgezet, omdat hij de partij van den onderdrukten Inlander tegen de geldduivels had opgenomen. Hij had daardoor toch de volksgunst in Semarang verworven. Indien de toestanden in Indië waren, zooals zij moesten zijn, had Sneevliet stellig niet zoo'n aanhang gekregen. Hij mag niet worden uitgezet, roept de schrijver uit. Als dit gebeurt zal de Regeering stellig het vertrouwen der bevolking verliezen. Dat er onrust heerscht onder de bevolking is niet de schuld van Sneevliet, maar van de Regeering, die de bevolking met zoete woorden paait. Kromo wil wel vertrouwen stellen in het bestuur, indien het niet slechts zijn beloften op het papier stelt, maar ook uitvoert en in daden omzet. Algemeen moet tegen de uitzetting van Sneevliet geprotesteerd worden, als zijnde een gevaar voor de bevolking.

In de *Bintang Soerabaja* leest men daarentegen, dat in den boezem der *V.S.T.P.* een vereeniging, die tot dusver voor een modelorganisatie doorging, deining is ontstaan. Vele leden toonen zich afkeerig van het drijven van Sneevliet en zijn getrouwen satelliet Semaoen, wiens aspiraties ook in de vereeniging tot uiting kwamen en de meer bezadigd-aangelegden wrevelig stemden. De ontevredenheid liep ten slotte zoo hoog, dat te Solo een actie werd ingezet voor de oprichting van een nieuwen bond, waarin geen plaats zal zijn voor beide genoemde personen. Het gevolg zal wel zijn een uittreding op groote schaal, waardoor de vereeniging een goed deel van haar kracht zal inboeten. Hetgeen wel te bejammeren valt, daar de vereeniging voor het uit den weg ruimen van vele misstanden bij spoor- en tramwezen ongetwijfeld het hare heeft bijgedragen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De economische toestand van Belgisch Kongo.

De gouverneur-generaal van Kongo heeft, in de openingszitting van den conseil du gouvernement, belangwekkende bijzonderheden gegeven betreffende de toekomst van Kongo. De cijfers, die de vermeerdering der handelsinstellingen, tijdens drie oorlogsjaren aangegeven en die van den uitvoer, zijn sprekend en treffend. 't Aantal der eersten was 1252 in 1915, in 1916 steeg 't tot 1337 en in 1917 tot 1751. De uitvoer bedroeg in 1915 fr. 71994.714, klom in 1916 tot fr. 122.302.950 en in 1917 tot fr. 161.491.000.

De spoorweg van Beneden Kongo heeft alleen al zijn vervoer zien stijgen van 20044 ton tot 42216 t. in 1916 en 55772 t. in 1917.

De uitgevoerde artikelen zullen na den oorlog niet minder gevraagd worden, eerder is een vermeerdering van vraag te verwachten. De invoer werd beperkt door de oorlogsomstandigheden, toch bereikte hij 't cijfer van fr. 50.501.370 in 1917.

De palmproducten staan boven aan de lijst van uitvoer. De opbrengst in Boven Kongo is verhonderdvoudigd sedert 1913. De uitvoer bedroeg in 1917 35000 t., waarvan 9200 t. uit Beneden Kongo. De rubber is niet toegenomen ,maar dit zal zich zeker herstellen. Ook de ivoor heeft geen gunstige cijfers vertoond, 't is een luxe artikel, de voorraden bleven opgelegd en zullen nu de eigenaars ten goede komen. Copalgom is in 1917 veel verhandeld, de uitvoer bedroeg bijna 7000 t. De rijstkultuur werd zeer aangemoedigd, vooral in oostelijke provinciën en in Kasai. De padieoogst werd voor 1918 op 20000 t. geraamd. Werd vroeger koffie ingevoerd, nu voorziet de kolonie geheel in eigen behoefte, zij voorzag de colonnes te velde en voerde nog 27843 KG. uit. De cacao heeft een goede toekomst. In Maniema en Sankoeroe zijn goede resultaten verkregen met den katoenoogst.

De nijverheid heeft gelijken tred gehouden met deze vorderingen. De ,,Union minière'' van Boven Katanga werkt met aanmoedigende uitkomsten voor verschillende delfstoffen. In Zuid Kasai hebben de diamantvindingen in 1916 50000 caraat en in 1917 zelfs 90000 caraat opgebracht. De ,,Société des huileries du Congo belge'' zet de ontginning van hare concessiën van Elisabetha, Alberta en Leverville met succes voort. Voor deze manier van olieproductie ondervindt men er gemis aan arbeiders, dit bezwaar hoopt men geleidelijk te boven te komen. De mijnen van Kilo en Moto lijden onder ditzelfde gemis. De goudopbrengst was in 1915 2300 KG., ter waarde van fr. 6.900.000, in 1916 3296 KG. ter waarde van fr. 9.888.000, in 1917 3573 KG. ter waarde van fr. 10.719.000.

De bedrijvigheid van de plantages, de nijverheid en de handel door het oorlogsgewoel heen en tegen den oorlogsdruk in is zeker verrassend.

Ontspanning en nieuwe spanning.

Het eerst keerden de Belgen, die in Nederland geïnterneerd waren geweest of er een veilig heenkomen hadden gezocht, naar hun land terug; koning Albert vond hierin geen aanleiding een blijk of uiting van erkentelijkheid te geven voor hetgeen de Nederlandsche staat en 't Nederlandsche volk voor zijne onderdanen gedaan heeft. Tijdens de spanning, die hier door de annexionistische beweging in België ontstaan was, viel dit op en het bleef niet ongezegd, dat men hierin ,,bedoeling'' en niet ,,toeval'' of ,,onwillekeurig verzuim'' had te zoeken. In Engeland gaven enkele bladen beschouwingen, die 't standpunt der Belgische inpalmers, ten opzichte van de Scheldemonding en Zuid Limburg, billijkten, van Fransche zijde vond dit verdediging en bij de Temps zelfs hartelijke instemming. Dezelfde redeneering, die in de onthouding van koning Albert iets verontrustends deed zien, moet nu eenige geruststelling doen putten uit de zeer hartelijk gestelde dankbetuigingen, door koning George en president Poincaré tot onze koningin gericht, voor de door Nederland aan de Engelschen en Franschen verleende gastvrijheid. Het is bezwaarlijk aan te nemen, dat deze staatshoofden, na de voorloopige besprekingen, welke met president Wilson over de groote lijnen der vredesregeling gevoerd zijn, zich beiden, ongeveer te gelijk en in volmaakt gelijken geest tot Nederland richten, als niet in beginsel aangenomen is aan ons land geen stuk te ontrukken. Zoo ligt in deze handeling o.i. een reden tot bijzondere verheugenis. Wij wijzen hierbij ook op 't feit, dat geen klanken vernomen zijn over annexionistische neigingen ten opzichte van onze koloniën; 't wil ons voorkomen dat ook een dergelijk voornemen, indien 't bestond, reeds een schaduw vooruit zou hebben geworpen.

Zooals 't in dezen oorlog herhaaldelijk 't geval was, komt nieuwe vrees de vreugde weer bederven. Onder de door Wilson geformuleerde 14 punten, waarvan 13 als grondslagen voor de toekomstige statenverhoudingen waren aanvaard, is er geen, dat meer tot bespreking geleid heeft dan dat van den volkerenbond. Hierdoor durfden velen van eeuwigen vrede droomen, met de daarbij behoorende verwachting op algemeene ontwapening, behoudens de betrekkelijk kleine militaire afdeelingen, noodig tot bescherming van de binnenlandsche rust en als macht in de hand van het bestuur der groote internationale organisatie. Als de volkerenbond niet tot ontwapening leidt is voor velen 't mooi er af, vooreerst omdat niets de eerbiediging van de uitspraak van het hoogste internationale college waarborgt, indien groote staten zich zoo sterk mogen maken, dat zij naar eigen inzicht eischen aan anderen kunnen stellen en doordrijven, voorts omdat er bij den schuldenlast, waaronder vrijwel alle landen gebukt gaan, geen denken kan zijn aan vrije, grootsche ontwikkeling, wanneer zij weer onder den druk der militaire eischen komen, eischen, die dan zelfs nog zwaarder zullen moeten worden dan voorheen. Nu is er, helaas, zoo iets als een verzoening aangekondigd tusschen de denkbeelden ,,statenbond'' en ,,legerbehoud.''

Clemenceau had aangekondigd, dat hij ter vredesconferentie de politiek zou voorstaan van stevige landsverdediging, veilige grenzen, goede allianties en evenwicht. Als men Frankrijk zelf de zorg laat over zijn verdediging te waken en men het meester laat over zijn militaire organisaties, dan zal het aangeboden internationale waarborgen op den koop toe wel willen aannemen. Reeds in 't uitspreken van deze opvatting, ook nadat de Fransche premier met Wilson over de kwestie gesproken heeft, ligt een ernstige bedreiging

van de opvatting „wereldbond”, zooals iedereen zich die in den laatsten tijd gevormd heeft. Indien Clemenceau niet voornemens ware zich voor deze opvattingen sterk schrap te zetten, dan zou hij er nu niet hardop over gedacht hebben. Maar wat nog meer zegt, hij heeft in de zitting der Fransche Kamer, waar dit aan de orde kwam, ironisch als hij altijd pleegt te zijn, daaraan iets toegevoegd, waaruit blijkt, dat Wilson niet rotsvast aan een „ontwapenden” vredesbond hecht. Wilson zou hem gezegd hebben: „Ik beproef u te overtuigen, maar misschien zijt gij het, die mij overtuigt.” Is Wilson onder den indruk gekomen van de argumentatie: Amerika is heel ver van Duitschland af, Frankrijk is er heel dicht bij en de Fransche staatsman laat zich leiden door overwegingen, die den Amerikaanschen staatsman niet zoozeer raken als een man, die de Duitschers vier jaren lang in zijn land heeft gezien? Zwicht Wilson voor deze opvattingen, dan zál Frankrijk wellicht bijval vinden van andere geallieerden, die om andere redenen hunne krijgsmacht sterk kunnen willen houden, zooals b.v. Japan, China en eenige jonge staten met verstrekkende ambitiën. Een bond van staten, die zich wapenen naar de beginselen van Clemenceau, of die aan eenige machtige rijken de zorg overlaten om den vrede te bewaren te richten, verliest al zijn bekoring en aantrekkelijkheid. De kleine staten zullen in afhankelijkheid van de voogdij der machthebbenden voortbestaan; 't lot van Nederland sedert den oorlog heeft geleerd wat dit beteekenen kan. Ofwel zij zullen zich weer weerbaar moeten trachten te maken, èen vooruitzicht dat in fierheid hooger staat, maar dat overigens ook alle aanlokkelijkheid mist.

Naar Duitsch Nieuw-Guinea?

Het ministerie van buitenlandsche zaken deelt het volgende mede:

Naar de consul-generaal der Nederlanden voor den Australischen Statenbond en Nieuw-Zeeland te Melbourne bericht, zullen personen, die een betrekking in Duitsch Nieuw-Guinea willen aanvaarden, goed doen zich er door tusschenkomst van bovengenoemden consul-generaal eerst van te verzekeren, of zij aldaar onder de bestaande omstandigheden zullen worden toegelaten.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De Gids.

De Jan. afl. bevat, onder het zeer toepasselijke opschrift „Nieuw licht uit het Oosten”, een artikel van den heer C. J. Hasselman, naar aanleiding van de voor het eerst aan het jongste Koloniaal Verslag toegevoegde Inleiding.

Onder verschillende opschriften worden in dat officieele stuk de belangrijkste gebeurtenissen en verschijnselen gedurende de laatste jaren behandeld en telkens wordt men — volgens schr. — getroffen door het streven naar een zoo onpartijdig en volledig mogelijke uiteenzetting van den loop van zaken.

Bij een vluchtige bespreking der verschillende paragrafen, constateert schr. met voldoening dat de Indische Regeering zich van haar taak heeft gekweten met een openhartigheid en oprechtheid, die in het tot dusver gehuldigd stelsel van geheimzinnigheid, niet genoeg gewaardeerd kunnen worden.

Congres voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Java.

We laten hieronder volgen een uittreksel eener nota van den heer P. V. van Stein Callenfels, opgenomen als bijlage C van afl. XXI (jaarg. 1918) der Publicaties van het Ned.-Indisch Landbouw Syndicaat.

In de laatste jaren ontwaakt de belangstelling in land en volk onzer koloniën hoe langer hoe meer, terwijl de verbreiding van de kennis der resultaten van het wetenschappelijke onderzoek op het gebied van taal-, land- en volkenkunde op dezelfde hoogte is blijven staan als enkele decennia geleden. Teneinde nu aan die resultaten meer bekendheid te verschaffen, een nauwer contact tot stand te brengen tusschen de wetenschappelijke onderzoekers eenerzijds en de intellectueelen, zoowel in de Europeesche als in de Inlandsche maatschappij en de gegevens bijv. op het gebied van ethnographie en folklore, in het bezit van privé-personen, onder het bereik der wetenschap te brengen, heeft zich een comité gevormd van beoefenaars der bovengenoemde wetenschappen, met het doel te Solo een congres te organiseeren voor de Taal-, Land- en Volkenkunde speciaal van Java. Op dat congres zal door mannen als Dr. F. D. K. Bosch, Dr. B Schrieke, Dr. Radjiman, waarschijnlijk Dr. G. A. J. Hazeu e.a. eene serie populairwetenschappelijke voordrachten worden gehouden over verschillende onderwerpen, als oudheidkunde, geschiedenis, folklore, ethnographie etc. van Java.

Na afloop van het congres zullen de handelingen, o.a. bestaande uit de bovenbedoelde lezingen in extenso en uit bijdragen van personen die verhinderd waren zich op het congres te doen hooren, worden uitgegeven en aan de leden kosteloos worden toegezonden. Ook zij, die het congres niet persoonlijk kunnen bezoeken komen dus door het gewone lidmaatschap (de minimum-contributie bedraagt ƒ 5.—) in het bezit van een royaal uitgegeven, zoo mogelijk met tal van photo's verlucht werk, over de taal-, land- en volkenkunde van Java, geschreven door de meest deskundigen op elk gebied dier wetenschap.

Bovengenoemde heer P. V. van Stein Callenfels, te Ambarawa, is secretaris van het comité.

Locale Belangen.

Afl. 6 van den 6en jaargang van „Locale Belangen” bevat o.m. een vervolg-artikel van F. W. Th. van Oordt, getiteld: „B.O.W. contra Decentralisatie”, zoomede een uittreksel van de installatierede van Makassar's eersten burgemeester den heer J. E. Dambrink.

Congres op natuur-wetenschappelijken grondslag in Ned.-Indië.

Bulletin No. 181 van den Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië bevat bijzonderheden over een in Aug. of Sept. van dit jaar te Batavia te houden congres op natuurwetenschappelijken grondslag. De voorloopige vergadering die gehouden is den 22en Juni Aa. Po., is tot het besluit gekomen dat een dergelijk congres niet alleen gewenscht was, maar dat krachtige pogingen dienden te worden aangewend om het in alle mogelijke opzichten te doen slagen, zoodat dit eerste congres aanleiding zoude kunnen worden om het in den vervolge met regelmatige tusschenruimten door andere te doen volgen.

Het Hoofdbestuur is als volgt samengesteld: Algemeen Voorzitter: Dr. J. C. Koningsberger; Alg. Ondervoorz.: Dr. W. van Bemmelen. 1e Alg. Secr.: Dr. H. J. van Lummel; 2e Alg. Secr. Dr. O. de Vries; Alg. Penningm.: L. van Vuuren; Commissarissen: M. H. Damme en A. van Lith. Het congres omvat 4 secties, I. wis, natuur-, schei- en sterrekunde, II. Biologie, III. Geneeskunde, IV. Geologie en geografie.

Arbeidsbeurs Indische Dienst.

Van wege het Departement van Koloniën is uitgegeven een vlugschriftje, getiteld: „De arbeidsbeurs voor den Indischen dienst”, welke instelling belast is met de zorg voor de voorziening in de behoeften aan personeel voor den Indischen burgerlijken dienst, zoomede met alles wat strekken kan om in breeden kring in Nederland belangstelling op te wekken voor en kennis te verspreiden over Indië. In het vlugschrift wordt uiteengezet op welke wijze en in welke richting zal worden gewerkt. Leider van de arbeidsbeurs is de heer L. E. Dom van Rombeek.

Handelsberichten.

Het Nr. van 2 Januari bevat o.m. de navolgende van het Departement van Koloniën (4e Afd.) uitgaande mededeelingen. Klappercultuur (ontleend aan Mededeeling No. 1 van den Landbouwvoorlichtingsdienst. — Houtbewerkingsindustrie (houtzagerijen, meubelmakerijen, rijtuigfabrieken, enz.). — Westerafdeeling van Borneo gedurende Juni 1918. — Borneo (inleidend aardrijkskundig overzicht).

Nederlandsche Zendingsbode.

No. 26 vangt aan met een vluchtig overzicht, onderteekend B. C. (is Jhvr. H. B. de la Bassecour Caan), van hetgeen door de verschillende protestantsche zendingscorporaties in Oost- en West-Indië in het jaar 1918 werd verricht. Verder neemt dit Nr. een artikel over uit het Dec. Nr. van „Alle den volcke”, over de gebruiken bij een Toradja's huwelijk, door den heer Belksma.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Inhoud van No. 9, 2e jaarg.: Wondgenezing en wondbehandeling bij Hevea, door P. G. Keuchenius. — Kiemproeven met Hevea-zaad, door J. G. J. A. Maas. — Een eenvoudige methode voor bastonderzoek, door W. Bobilioff. — Theorieën over de coagulatie van Hevealatex, door J. C. H. — Nieuwe methoden van latex- en rubberbehandeling, door W. S., benevens eenige andere korte referaten.

De Indische Mercuur.

No. 1 van den nieuwen jaargang houdt o.m. in: Chloorkalk, die in een tropische klimaat werkzaam blijft, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De toekomstige hout- en geldontvangsten van de djatibosschen op Java, besproken door Prof. A. te Wechel (Naar aanleiding van H. Beekman: De omloop van den djati. Mededeeling No. 3 van het Proefstation voor het Boschwezen te Buitenzorg. Uitgave van het Dep. van Landbouw). Suriname Suiker Syndicaat. Verslag naar aanleiding eener studie-reis naar Suriname, door L. Diephuis, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — De buitenlandsche handel van Foochow in 1917. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede een van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van literatuur over vezelstoffen, enz.

Onze Missiën in Oost en West.

Afl. 2 van deel II van dit tijdschrift der Indische Missie-Vereeniging opent met de levensbeschrijving van Willem Hendrik Bogaardt, door M. J. D. Claessens. In den heer Bogaardt (geb. te Soerabaja 19 Febr. 1863 en overl. te Breda 14 Nov. 1918), oud-inspecteur 1e kl. bij den Indischen Post- en Telegraafdienst, lid van de Tweede Kamer der St. Gen., verliest de Indische Missie-vereeniging haar oprichter en voorzitter en de Katholieke Zending een warm vriend.

Verder bevat deze afl. den tekst der lezing van Mgr. M. J. D. Claessens, over de Missie in Ned. Oost-Indië, gehouden te 's-Gravenhage den 23en Oct. l.l. (welke lezing ook uit historisch oogpunt interessant is). — De Roomsch-Katholieke Missie op de Kei-eilanden, door E. Cappers. — Dwars door Borneo, door P. Justinianus Goosens (een bijzonder lezenswaard, vrij uitvoerig, opstel). — Helpt ons Javaansche priesters vormen!

De Java-Post.

De jongste mail bracht van dit weekblad de Nrs. 39—42. Op de volgende bijdragen wordt de aandacht gevestigd: Volksonderwijs allereerst! (No. 39—40). — Pastoor Bernardus Mutsaers, overleden te Moentilan 20 Sept. 1918 (No. 39). — Paranee, of een kaja kaja (Papoea) vrijpartijtje in optima forma, door P. Vertenten (No. 39). — Gekrabbel over Tenimbareesch gebabbel (vervolg), door H. Geurtjens (No. 41). — Waaraan heeft Indië voorloopig nog het meest behoefte? door Exit (volgens schr. bestaat die behoefte in: veiligheid, onderwijs en volksgezondheid) (No. 42).

De Banier.

In No. 40 van dit weekblad vindt men o.m.: Mr. Creutzberg over het volksonderwijs (slot). — In No. 41: Het tegenwoordig Bestuur en de Bestuursorganisatie, door Een Volksvriend.

In- en Uitvoer.

No. 1 van den 4en jaargang bevat een kort artikel van den heer Fr. Oudschans Dentz te Paramaribo over de rijstvoorziening en den economischen toestand van Suriname.

Weekblad voor Indië.

No. 25 van den 15en jaarg. bevat o.a.: De economisch-zwakke inlander, door J. Koning. — Het Soerabaja-veem, door F. M. de Wit (met ill.). — Een textielen triplex-fabriek in de Lampongs (met ill.), door D. W.

No. 26: vijf en dertig jaar inlandsche ambtenaar (namenlijk de patih van Kraksaän) (met portret van den jubilaris). — De nieuwe haven van Cheribon (met ill.), door N. — Paardententoonstelling en wedrennen te Si Borong-borong (Tapanoeli) (met ill.).

No. 27: De reis met het konvooi van Nederland naar Ned.-Indië a.b. van het stoomschip ,,Noordam'' (zie ook No. 28). — Kunstgenot aan het Hof der Indische Landvoogden, door C. V. — Een 40-jarig jubileum (n.l. van den commies te Ambon J. C. Latumanuwij) (met portret).

No. 28. De najaarszittingen van den Volksraad, door J. Koning.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van Afl. 40: Dajaks (vervolg), door N. — De havenwerken van Soerabaja (met ill.), door N. — De Order. Voor ,,Indië'' bewerkt, door Ratu Langie. — De Hollandsche vrouw in de prime, door Lenore (slot).

Handboek Cultuur-ondernemingen.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen de 31e jaargang van het Handboek voor cultuur- en handelsondernemingen in Nederlandsch-Indië.

Primrose.

Het Nr. van 19 December van dit rubbertijdschrift behandelt de Indische en de Nederlandsche markt na den oorlog.

Voor dienstplichtigen in Indië.

Als No. 32 der serie ,,Wetten en Verordeningen'', uitgave Mrs. Hekmeijer en Corporaal (Weltevreden, G. Kolff en Co.) is verschenen ,,Verordeningen dienstplicht'', waarin zijn opgenomen het dienstplicht besluit, uitvoeringsvoorschriften en dienstplichtregeling, terwijl een register aan het slot is toegevoegd. De bewerking is van Mr. F. C. Hekmeijer; ze is practisch en geeft een overzicht van het voornaamste dat op den Indischen dienstplicht betrekking heeft.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad, De Locomotief, Suriname, Weekblad voor Indië, De Banier, De Ind. Gids, Neerlandia, Koloniaal Tijdschrift, Nationale, De Vrijzinnig Democraat, Onze Vloot, Theosophisch Maandblad, Korte Verslagen van de Verg. der 2e Kamer der Staten Generaal, Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad, Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Uitzending van twee klinisch gevormde artsen voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië.

Voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië is de spoedige uitzending noodig van een tweetal geneesheeren, die in het bezit zijn van een diploma als Nederlandsch arts, en op het gebied der inwendige ziekten wetenschappelijk klinisch gevormd zijn, ten einde daar te lande, hetzij in vasten dienst met een achtjarig, hetzij in tijdelijken dienst met een vijf- of driejarig dienstverband te worden werkzaam gesteld.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, ook voor het wettig gezin, in de eerste klasse;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 3000 (drie duizend gulden) voor de artsen die een tijdelijk dienstverband van drie jaren aangaan en van ƒ 5000 (vijf duizend gulden) voor hen die een tijdelijk dienstverband van vijf jaren aangaan, den wel ter benoeming in vasten dienst worden uitgezonden;

c. indien de uit te zenden geneesheeren gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, en wel voor zooveel de voor vasten dienst uit te zenden geneesheeren betreft als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, en voor zooveel de voor tijdelijken dienst uit te zenden geneesheeren betreft als verhooging van de onder b bedoelde tegemoetkoming;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat;

e. voor de voor tijdelijken dienst uit te zenden geneesheeren binnen een jaar na ontheffing van de tewerkstelling — tenzij deze ontheffing medebrengt de verplichting om gelden terug te storten — recht op overtocht naar Nederland, op denzelfde voet als omschreven onder a.

De bezoldiging in Indië bedraagt ƒ 400 's maands, met zes verhoogingen, elk van ƒ 100 's maands, waarvan de eerste na één jaar en de overige telkens na drie jaren dienst.

Bij de berekening van de aanvangsbezoldiging zullen de jaren van werkzaamheid als arts binnen de keerkringen voor vol en die buiten de keerkringen voor de helft medetellen.

De hierbedoelde twee artsen zijn in de eerste plaats bestemd voor de tuberculosebestrijding en kunnen na gebleken geschiktheid ook in aanmerking komen voor andere klinische werkzaamheden bij den burgerlijken geneeskundigen dienst, met name voor de vroeger of later openvallende betrekkingen van leeraar bij eene artsenschool en directeur van eene centrale burgerlijke ziekeninrichting.

De bezoldiging van leeraar bij eene artsenschool bedraagt ƒ 600 (zeshonderd gulden) 's maands, met vier 3-jaarlijksche verhoogingen van ƒ 100 (eenhonderd gulden) 's maands; de bezoldiging van directeur van eene centrale burgerlijke ziekeninrichting bedraagt ƒ 800 (achthonderd gulden) 's maands, met twee 3-jaarlijksche verhoogingen van ƒ 200 (tweehonderd gulden) 's maands.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste in diensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen.

Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de zoo even aangegeven wijze. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden van man en vrouw. (De in de drie voorafgaande alinea's opgenomen bepalingen gelden slechts voor de voor vasten dienst uit te zenden geneesheeren).

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór of op 1 Februari 1919 bij een gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 3de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld de plaats en den datum van geboorte, zoomede of men voor vasten dan wel voor tijdelijken dienst wenscht te worden uitgezonden, en in het laatste geval, of men een drie- of vijf-jarig dienstverband wenscht aan te gaan.

De uit te zenden geneesheeren zijn verplicht de in verband met hunne uitzending voor de Indischen dienst aan hen of te hunne behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen acht, vijf of drie jaren (al naar het aan te gaan dienstverband) na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant
van 21 December 1918 No. 298).

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 7, Den Haag, Tel. 4519.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterkunde.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.80,**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—**;
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West: **De Kolonie Suriname,** door REMAN IRÜS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colégio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*